

FM: Eksporta apjomi turpina palielināties, bet pieauguma temps mazinās

Publicēts: 10.01.2019.

2018. gada novembrī Latvijas preču ārējās tirdzniecības apgrozījums sasniedza 2,5 miljardus eiro, salīdzinājumā ar atbilstošo periodu 2017. gadā pieaugot par 7,0%. Šajā periodā eksports faktiskajās cenās novembrī ir palielinājies par 5,2%, tādējādi sasniedzot lielāko eksportu vērtību 2018. gadā jeb 1,2 miljardus eiro. Savukārt importa izmaiņas bijušas straujākas par eksportu, proti, 8,6%, salīdzinot ar 2017. gada novembri. Tādējādi preču ārējās tirdzniecības deficīts 2018. gada novembrī palielinājās līdz 132,4 miljoniem eiro. Kopējais preču eksports 2018. gada 11 mēnešos palielinājās par 8,0% salīdzinājumā ar 2017. gada attiecīgo periodu, bet preču imports pieauga straujāk – par 10,9%.

Lai arī eksporta vērtības kāpums pērnā gada novembrī bija pozitīvs un kopumā vērtējams kā apmierinošs, tomēr pēdējo mēnešu preču eksporta dati liecina par ārējā pieprasījuma sašaurināšanos. Eksporta vērtības pieaugums 2018. gada rudens mēnešos vidēji bija vien 3,7% salīdzinājumā ar 2017. gada attiecīgo periodu, kamēr gada pirmajā pusē eksporta izaugsme bija vērtējama ar divciparu skaitli, proti, 10,2%, salīdzinot ar 2017. gada pirmo pusgadu.

Pērnais – 2018. gads bija zīmīgs ar protekcionisma pieaugumu pasaules tirdzniecībā. Ja vēl gada vidū ASV ieviestie importa muitas tarifi tēraudam, alumīnijam un citām atsevišķām precēm no Eiropas Savienības (ES), Ķīnas un pārējām pasaules valstīm un šo valstu atbildes reakcija būtiski nav ietekmējusi pasaules tirdzniecību, tad šobrīd var skaidri redzēt, ka 2018. gada nogalē šo faktoru negatīvā ietekme pastiprinājās. ES reālā iekšzemes kopprodukta (IKP) pieaugums 2018. gada trešajā ceturksnī gada griezumā pirmo reizi kopš 2017. gada sākuma noslīdēja zem 2%. Savukārt preču eksporta izaugsme samazinājās līdz 2,2% attiecīgajā periodā, kamēr 2018. gada pirmajā pusē pieaugums bija tuvs 4%. Lēnāka ekonomikas izaugsme ES, kas ar 71,3% īpatsvaru kopējā Latvijas preču eksportā ir galvenais noieta tirgus, var mazināt pieprasījumu pēc Latvijas eksporta. Visticamāk, Latvijas preču pieaugums turpināsies arī turpmākajos mēnešos, taču izaugsme būs mērena.

Lielāko devumu eksporta izaugsmē novembrī nodrošināja reeksporta kāpums, būtiski palielinoties mehānisko ierīču un elektroiekārtu eksporta grupai. Mehānismu un mehānisko ierīču eksports gada griezumā palielinājās par 58,6%, ko galvenokārt noteica turboreaktīvo dzinēju eksporta pieaugums. Savukārt, elektroiekārtu eksporta kāpumu par 9,2% nodrošināja mobilo telefonu eksporta pieaugums, taču tas ir saistīts ar šo preču reeksportu, kuram nav saiknes ar vietējo ražošanu.

Tāpat kā iepriekšējos 2018. gada mēnešos būtisku ieguldījumu kopējā preču izaugsmē arī novembrī nodrošināja koka un koka izstrādājumu eksporta kāpums par 14,8%, salīdzinot ar 2017. gada attiecīgo mēnesi. Koksnes eksporta izaugsmi pamatā nodrošināja neapstrādātas koksnes eksports uz Zviedriju. Taču arī uz pārējām Skandināvijas valstīm, kā arī uz Lielbritāniju fiksēts neliels koksnes eksporta pieaugums. Tieši koksne ir galvenais eksporta virzītājspēks 2018. gadā, nodrošinot lielāko devumu kopējā preču eksporta izaugsmē.

Preču eksportu novembrī negatīvi ietekmēja lauksaimniecības un pārtikas preču grupa, samazinoties graudaugu eksportam. Tradicionāli, graudaugi tiek eksportēti tieši rudenī, taču sausie laikapstākļi pērnā gada vasarā Latvijā negatīvi ietekmēja savāktu ražas apjomu, līdz ar to mazinot arī eksporta apjomus. Graudaugu eksports novembrī gada griezumā samazinājās par 59,7%, bet rudens mēnešos kopumā, kad tiek eksportēta lielākā daļa no graudaugu gada eksporta kopumā, samazinājās par 41,4%, salīdzinot ar attiecīgo periodu 2017.gadā. Lai arī eksporta dati par visu 2018. gadu būs pieejami tikai pēc mēneša, ar lielu ticamību jau tagad var apgalvot, ka graudaugu eksports pērnajā gadā bijis viszemākais kopš 2015. gada.

Vērtējot turpmāko Latvijas eksporta izaugsmi pasaules tirdzniecības pieaugošā protekcionisma kontekstā un mazinoties ārējām pieprasījumiem, svarīga loma eksporta noturēšanā būs konkurētspējai. Lai arī investīcijas apstrādes rūpniecībā Latvijā 2018. gada pirmajos trīs ceturkšņos bija par 6,8% augstākas nekā iepriekšējā gada attiecīgajā laikā periodā, taču kopējais investīciju apjoms joprojām ir zems un varētu būt nepietiekams, lai izturētu pieaugošo konkurētspēju ārējos tirgos. Investīcijas apstrādes rūpniecībā

pērnā gada trīs ceturkšņos bija 180 miljoni eiro, kas ir ievērojami mazāk nekā ekonomikas krīzes periodā 2009. – 2010. gadā. Investīcijas ir būtisks faktors, lai modernizētu ražošanu, piedāvājot kvalitatīvāku preci eksporta tirgiem, kā arī lai attīstītu jaunu produktu ražošanu, meklējot jaunus noieta tirgus.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-eksporta-apjomi-turpina-palielinaties-bet-pieauguma-temps-mazinas>